

Život s Františkem Ferdinandem d'Este

Přes deset let žije Milan Varták dvojitý život. V „civilu“ je bezpečnostním pracovníkem Muzea města Brna, ve volných chvílích obléká uniformu následníka rakousko-uherského trůnu Františka Ferdinanda d'Este. Se šarmem a s vybraným chováním hodným císařského prince a arcivévody rakouského usedá do historických kočárů či salonního kupé, účastní se vojenských přehlídek a městských slavností. Letos ale nechá své „druhé já“ zemřít. Symbolicky v roce 100. výročí tragických událostí, které zpečetily nejen život Františka Ferdinanda, ale celé monarchie...

Psal se 28. červen 1914, když se arcivévoda s manželkou Žofií z Hohenbergu vydali na cestu ulicemi Sarajeva. Jejich vůz si za svůj terč zvolil mladý neznámý student. Jeho jméno brzy poznal celý svět – Gavrilo Princip. Mířil přesně... „Musím se přiznat, že po všech těch letech jsem alergický na poznámky typu ‚Nejezděte do Sarajeva‘, které se vybaví snad úplně každému, když před sebou vidí arcivévodu,“ vzpomíná Milan Varták s úsměvem. Ohlasy na postavu, kterou „hraje“, jsou ale podle něj vesměs pozitivní. „Tím, jak lidé poznávají historii, mění se i jejich názor na některé historické osobnosti a události. Líbí se mi, když se se mnou někdo pustí do diskuse. O Františku Ferdinandovi a jeho rodině toho vím dost, takže o nich s lidmi rád hovořím. A snažím se je i svým vystupováním přesvědčit o tom, že všechno bylo trochu jinak, než jak jsme se učili ve škole,“ dodává.

Setkání s arcivévodou

Jeho první pomyslné setkání s Františkem Ferdinandem bylo jednou velkou náhodou. V roce 2000 se chystal v Brně ples osobností, kamarádka napadlo, že by mohla jít v kostýmu Žofie Chotkové a požádala ho, aby jí dělal doprovod jako František Ferdinand. „Naše masky tehdy na plesu vyhrály, takže hned první pracovní den jsme šli do prvního knihkupectví, které jsme našli, skupili jsme veškerou literaturu o Františku Ferdinandovi a rozjeli pátrání po jeho životě. Napadlo nás, že bychom mohli představovat celou jeho rodinu. Ze začátku to nebylo ani tak o uniformách, s těmi máme dlouholeté zkušenosti, protože jsme členy klubů vojenské historie, ale šlo nám hlavně o představení rodiny následníka trůnu. Do ní jsme se stylizovali a tak jsme i vystupovali,“ zavzpomínal. Vcítit se do kůže arcivévody podle něj moc dobře nejde. „Po všech letech, co se zajímám o jeho osobu, když jsem zjistil, co vůbec obnášel život arcivévody, jaké bylo jeho vychování, povinnosti, jaká cesta čekala následníka trůnu, tak si sebe v jeho roli nedokážu vůbec představit. Je pravda, že v tom byl zběhlý, ale na druhou stranu měl obrovskou zodpovědnost a závazek nejenom vůči sobě a rodině, ale i zemi, kterou reprezentoval a považoval za svou vlast, tedy monarchii,“ řekl Milan Varták. Fiktivní rodina, kterou vytvořili, ve skutečnosti není až tak založena na příbuzenských poutech. „Já vystupuji jako František Ferdinand, moje nejlepší kamarádka Lenka Krajičková hraje Žofii, její syn Jiří je princ Ernst, roli princezny Žofie na sebe vzala Sabina Himmerová, kterou jsme si „půjčili“ od známých, a princem Maxem se stal můj synovec Tomáš Marek. Patří k nám ještě arcivévodův pobočník, což je můj kamarád Michal Lukšíček,“ popsal Milan Varták. Akce, kterých se v roli arcivévodovy rodiny účastnili, si pečlivě vybírali. Většinou jezdili na oslavy železnic, manévry nebo městské slavnosti. Několikrát ročně navštěvovali Konopiště. „Je to sídlo Františka Ferdinanda. Tam jsme žili v autentické kulise zámku a je to pro nás velmi srdeční záležitost,“ dodal. A historické skutečnosti odpovídaly i kostýmy, které nosili. „Sako jsem šil v pražském salonu. Je to přesná replika sarajevské uniformy následníka trůnu. Mám kompletní sadu oblečení, od noční košile až po lovecký oblek, včetně bot. Teď už to používám zřídka, ale dříve, když jsme jezdili na nějaké akce do táborů, tak jsme měli ve stanech svoje lehátka s vyšívanými přehozy, se starožitným stolem, nádobím... Prostě dokážeme vytvořit kompletní štáb Františka Ferdinanda. Veškeré vybavení jsme si vozili i na Konopiště, takže večer jsem tam do postele uléhal v noční košili s vyšitým monogramem FF, chodil jsem v replice arcivévodových pantoflí,“ zavzpomínal.

Konec pohádky...

Z původní „sestavy“ zůstali do současnosti téměř všichni. „Měli jsme obrovské štěstí, že jsme tehdy měli v naší fiktivní rodině děti zhruba ve věku arcivévodových potomků. Zůstaly s námi až do současnosti a jsou dost nešťastné, že naše mise končí. Do smrti budou vzpomínat na to, kde vyrůstaly, že bydlely na zámku Konopiště. Ale jsou už téměř dospělé. A musím se přiznat, že to byl i jeden z důvodů konce občanského sdružení Ferdinand d'Este 1914-2014, Varták. „Sdružení jsme loni oficiálně rozpustili a nové nebudeme registrovat. Je mi to nesmírně líto. Zvažovali jsme ještě naše působení na Konopišti, ale zatím není nic rozhodnuto,“ dodal. Poslední akcí, které se v roli Františka Ferdinanda zúčastní, bude zřejmě slavnost Božího těla na Konopišti. Pak se ještě chystá zúčastnit zádušní mše na Konopišti a vzpomínkové akce v místě posledního odpočinku arcivévodského páru v rakouském Arstettenu. A soukromě se podívá i do Sarajeva – uniformu už ale nechá doma. Milan Varták nezastírá, že se mu bude po roli Františka Ferdinanda stýskat. „Představoval kus mého života, bylo nesmírně zajímavé ho tímto způsobem poznat. Mám obrovský respekt před ním a celou jeho rodinou. Obdivoval jsem na něm právě rodinný život, všechny nás oslovil jejich přístup k dětem, bylo to něco jiného než strohá výchova ve vyšších kruzích,“ přiznal. A prozradil, že se díky této zkušenosti naprosto diametrálně změnil také jeho názor na naši historii před rokem 1918. „Zaplatpánbůh je to už i současný trend vysvětlování dějinných událostí – hlavně pohled na Habsburky, na monarchii jako takovou, pohled na nás jako na její součást. S obrovskou úctou se dívám na to, jakou pociťovali zodpovědnost, jak se k zemi chovali, jak ji zvelebovali. Stačí si uvědomit, jaké místo jsme tehdy zaujíмали ve světě - byli jsme přední světová velmoc, a co je zajímavé, zejména v sociální oblasti, a to asi o něčem svědčí,“ shrnul.